

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas
Skaitmeninės nelygybės teorijos ir tyrimai	Komunikacija ir informacija S 008	Komunikacijos

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS
paskaitos		konsultacijos	2 ECTS
individualus	5 ECTS	seminarai	

Dalyko anotacija

Dalyko tikslas – suteikti žinių apie skaitmeninės nelygybės teorijas ir modelius, aiškinančius jos priežastis, struktūrą, raišką įvairiuose kontekstuose bei skirtinguose lygmenyse. Atskleidžiama skaitmeninės nelygybės teorinių aiškinimų raida. Dalykas skiriamas įsisavinti teorines ir metodologines prieigas prie nelygybės raiškų skaitmeninėse terpėse, ypatingai skaitmeninių medijų naudojimo netolygumus, o taip pat reflektuoti skaitmeninės nelygybės atskirtis bei įtrauktis didinimą kitų socialinių ir ekonominių nelygybių kontekste.

Kurso pabaigoje studentai geba aiškinti skirtingų skaitmeninės nelygybės teorijų kilmę, jų esmę bei skirtumus, analizuoti jų pagrindus, privalumus bei trūkumus, derinti teorinę skaitmeninės nelygybės prieigą su tinkamais tyrimo metodais, taikyti jas konkrečioms tyrimams.

Dalyko turinys

Skaitmeninės nelygybės lygmenų raiška įvairiose kultūrose, regionuose bei tarp skirtingų socialinių grupių. Skaitmeninės nelygybės teoriniai modeliai, apibendrinantys skaitmeninės nelygybės raišką tarp pasaulio regionų ar valstybių bei šalių ar regionų viduje. Absoliučios ir santykinės nelygybės sąvokos ir jų taikymas skaitmeninės nelygybės tyrimuose. Skaitmeninės nelygybės raiška ir pasekmės įvairiuose lygmenyse: fiziniame ir materialiniame, gebėjimų, motyvacijos ir naudos. Empiriniai tyrimai, pagrindžiantys ir taikantys skaitmeninės nelygybės teorijas, pasaulyje ir Lietuvoje. Skaitmeninės atskirties ir įtraukties sąvokos, jų tyrimo prieigos, metodai. Dalyvaujantieji skaitmeninės atskirties mažinimo ir įtraukties skatinimo tyrimai.

Studijų metodai:

1. Individualios konsultacijos su dalyką kuruojančiais dėstytojais.
2. Individualus mokslinės literatūros studijavimas ir mokslinio referato rengimas pagal temą, suformuluotą kartu su dalyką kuruojančiais dėstytojais.

Vertinimo metodai:

1. Mokslinis referatas (20 000–25 000 spaudos ženklų) dalyką kuruojančių dėstytojų suformuluotų klausimų pagrindu.
2. Diskusija žodžiu mokslinio referato pagrindu.

Pastaba: šalia nurodytos kurso literatūros, doktorantai ieško papildomos literatūros, atitinkančios doktoranto interesus, referato temą ir rengiamos disertacijos pobūdį.

Pagrindinė literatūra

van DEURSEN, A. J. A. M., Helsper, E. J., Eynon, R., & van Dijk, J. (2017). The compoundness and sequentiality of digital inequality. *International Journal of Communication*, 11, 453–473. Retrieved from http://eprints.lse.ac.uk/68921/1/Helsper_Compoundness%20and%20sequentiality.pdf

van DIJK, Jan. *The digital divide*. Polity, 2020. vi, 184 p.

DUTTON, W. H., REISDORF, B. C. (2019). Cultural divides and digital inequalities: attitudes shaping Internet and social media divides. *Information, Communication & Society*, 22(1), 18–38.

HARGITTAI, E. (2002). Second-level digital divide: Differences in people's online skills. *First Monday*, 7(4). <https://doi.org/10.5210/fm.v7i4.942>

HELSPER, E. J. (2012). A corresponding fields model for the links between social and digital exclusion. *Communication Theory*, 22(4), 403–426.

WARSCHAUER, M. (2002). Reconceptualizing the digital divide. *First Monday*, 7(7). <https://doi.org/10.5210/fm.v7i7.967>

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Elena Macevičiūtė	Prof. dr.	MACEVIČIŪTĖ, Elena; MANŽUCH, Zinaida; GUDINAVIČIUS, Arūnas. The role of curiosity triggers and features in digital literacy training // <i>Library & information science research</i> . New York : Elsevier. ISSN 0740-8188. eISSN 1873-1848. 2023, vol. 45, iss. 4, art. no. 101268, p. [1–9]. DOI: 10.1016/j.lisr.2023.101268.
		MACEVIČIŪTĖ, Elena; KEPALIENĖ, Fausta. Factors influencing Lithuanian researchers' use of open access repositories as a publishing channel // <i>Information research: Proceedings of ISIC: the information behaviour conference, Berlin, Germany, 26 - 29 September, 2022</i> . Sheffield : University of Sheffield. ISSN 1368-1613. 2022, vol. 27, spec. iss., art. no. 2210, p. [1–17]. DOI: 10.47989/irisic2210.
		WILSON, Thomas D.; MACEVIČIŪTĖ, Elena. Information misbehaviour: modelling the motivations for the creation, acceptance and dissemination of misinformation // <i>Journal of documentation</i> . Cambridge : Emerald Publishing Limited. ISSN 0022-0418. eISSN 1758-7379. 2022, vol. 78, iss. 7, p. 485–505. DOI: 10.1108/JD-05-2022-0116.
		MANŽUCH, Zinaida; MACEVIČIŪTĖ, Elena. A life goals perspective on the information behaviour of elderly adults // <i>Information research: vol. 25. no 4: Proceedings of ISIC, the Information</i>

		<i>Behaviour Conference, Pretoria, South Africa, 28 September - 01 October, 2020. Sheffield : University of Sheffield. eISSN 1368-1613. 2020, vol. 25, no. 4, p. [1–18]. DOI: 10.47989/irisic2005.</i> MANŽUCH, Zinaida; MACEVIČIŪTĖ, Elena. Digital comics reading program for reducing the digital exclusion of people with hearing impairments // <i>Sustainable digital communities: 15th international conference, iConference 2020, Borås, Sweden, March 23–26, 2020 : proceedings</i>. Cham : Springer, 2020. ISBN 9783030436865.
Rita Repšienė	Doc. dr.	REPŠIENĖ, Rita. Marija Gimbutas, the 21st Century and the Media: Creating Hope for a Peaceful Future through the Discovery of Prehistoric Civilization = XXI amžius, medijos ir Marija Gimbutienė Atradusi nepaprastą laiką ir sukūrusi taikią viltį ateičiai // <i>Sphairos: Cultural and Media Studies: Marija Gimbutas in 21st Century: Longing for Peaceful Civilisations</i>. Vilnius : Lithuanian Culture Research Institute. ISSN 2029-8560. eISSN 2783-5529. 2022, 13, p. 26–63. REPŠIENĖ, Rita. Migracijos pokyčiai XXI a.: egzodas, tapatumo dilema ir transnacionalumo perspektyvos = Migration transformation in the 21st century: exodus, the identity dilemma, perspectives on transnationalism // <i>Migracija: sampratos ir patirtys</i> / sudarytoja Margarita Matulytė. Vilnius : Lietuvos nacionalinis dailės muziejus ; Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2022. ISBN 9786094261688. p. 124–150, 484. REPŠIENĖ, Rita. Migracijos pokyčiai XXI a.: egzodas, tapatumo dilema ir transnacionalumo perspektyvos = Migration transformation in the 21st century: exodus, the identity dilemma, perspectives on transnationalism // <i>Migracija: sampratos ir patirtys</i> / sudarytoja Margarita Matulytė. Vilnius : Lietuvos nacionalinis dailės muziejus ; Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2022. ISBN 9786094261688. p. 124–150, 484.
Andrius Šuminas	Prof. dr.	PETREIKIS, Tomas; ŠUMINAS, Andrius; GRIGAS, Vincas; GUDINAVIČIUS, Arūnas. Lietuvos mokslo žurnalų leidybos kiekybiniai pokyčiai 2015–2022 m.: viešojo ir privataus sektorių prisitaikymas prie kintančių sąlygų = Quantitative changes in the publishing of

		Lithuanian scientific journals in 2015–2022: public and private sectors' adaptation to the changing conditions // <i>Knygotyra</i>. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-2061. eISSN 2345-0053. 2024, vol. 82, p. 206-242. DOI: 10.15388/Knygotyra.2024.82.8.
		ŠUMINAS, Andrius; PRIČINS, Mārtiņš; TOODE, Ülle; JANUŠKEVIČIŪTĖ, Justina. Similar aims, different approaches: An analysis of campaign video ads in the Baltic States // <i>The 2019 European Electoral Campaign: In the time of populism and social media</i>. Cham : Springer, 2022, Chapter 12. ISBN 9783030989927. eISBN 9783030989934. p. 219-239. DOI: 10.1007/978-3-030-98993-4_12.
		ŠUMINAS, Andrius. Lietuvos politikų ir partijų rinkiminių žinučių tematika 2020 m. Seimo rinkimų kampanijos metu = Topics of electoral communication of politicians and parties during 2020 Lithuanian parliamentary elections // <i>Politikos ir komunikacijos sankirtoje: tendencijos, diskursai, efektai</i> : straipsnių rinkinys. Kaunas : Vytauto Didžiojo universitetas, 2022. ISBN 9786094675102. p. 95–104.
		LEVRATTO, Valeria; ŠUMINAS, Andrius; SCHILHAB, Theresa; ESBENSEN, Gertrud. Smartphones: reading habits and overuse. A qualitative study in Denmark, Lithuania and Spain // <i>Educación XX1</i>. Madrid : Universidad Nacional de Educación a Distancia. ISSN 1139-613X. eISSN 2174-5374. 2021, vol. 24, no. 2, p. 167–188. DOI: 10.5944/educxx1.28321.
		GUDINAVIČIUS, Arūnas; ŠUMINAS, Andrius. Reading book covers // <i>The materiality of reading</i> / edited by Theresa Schilhab and Sue Walker. Aarhus : Aarhus University Press, 2020. ISBN 9788771849585. p. 114–126.
		ŠUMINAS, Andrius; JASTRAMSKIS, Deimantas. The importance of media literacy education: How Lithuanian students evaluate online news content credibility // <i>Central European journal of communication</i>. Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. ISSN 1899-5101. 2020, t. 13, Nr. 2(26), spec. issue, p. 230–248. DOI: 10.19195/1899-5101.13.2(26).5.

Patvirtinta Socialinių mokslų srities Komunikacijos ir informacijos krypties Doktorantūros komitete 2024 m. gruodžio 16 d., protokolo Nr. (7.17 E) 15600-KT-646

Komiteto pirmininkė prof. dr. Aušra Navickienė